C/2026/3538

22.7.2026.

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora

Strateška normizacija u interesu snažnijeg jedinstvenog tržišta

(samoinicijativno mišljenje)

(C/2026/3538)

Izvjestitelj: **Angelo PAGLIARA**

Savjetnik/ica:	Silvia BORELLI (za izvjestitelja)
Odluka Plenarne skupštine:	19.2.2026.
Pravna osnova:	pravilo 52. stavak 2. Poslovnika
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	15.4.2026.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	29.4.2026.
Plenarno zasjedanje br.:	605
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	184/0/7

1. Zaključci i preporuke

1.1. Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) naglašava da je uključivost izuzetno bitna za legitimnost i djelotvornost europskog normizacijskog sustava pa stoga poziva na veće sudjelovanje MSP-ova, sindikata i organizacija civilnog društva, uključujući adekvatnu financijsku potporu i bolji pristup normizacijskim aktivnostima, uz istodobno jačanje učinkovitosti tog sustava i osiguravanje njegove financijske održivosti na nacionalnoj razini.

1.2. EGSO poziva Europsku komisiju da u kontekstu predstojeće revizije Uredbe (EU) br. 1025/2012 ([1]) jasno potvrdi da europska normizacija mora ostati tehnički instrument kojim se podupire zakonodavstvo EU-a i da se ne smije baviti pitanjima koja bi mogla biti pokrivena socijalnim dijalogom na europskoj, nacionalnoj, sektorskoj i regionalnoj (pokrajinskoj ili lokalnoj) razini i razini poduzeća ili drugog subjekta ([2]).

1.3. EGSO preporučuje da se revidiranom Uredbom uvede izričito *načelo nezadiranja* kako bi se osiguralo da se normama ne uređuju pitanja povezana sa socijalnim dijalogom i ne vrši neizravan utjecaj na ta pitanja ([3]).

1.4. EGSO poziva na uvođenje mehanizma *ex ante* procjene za sve zahtjeve Europske komisije za normizaciju kako bi se prije početka postupka normizacije provjerio njihov opseg i moguće posljedice za temeljna prava, socijalno zakonodavstvo i ovlasti socijalnih partnera.

([1]) Uredba (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o europskoj normizaciji, o izmjeni direktiva Vijeća 89/686/EEZ i 93/15/EEZ i direktiva 94/9/EZ, 94/25/EZ, 95/16/EZ, 97/23/EZ, 98/34/EZ, 2004/22/EZ, 2007/23/EZ, 2009/23/EZ i 2009/105/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 87/95/EEZ i Odluke br. 1673/2006/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 316, 14.11.2012., str. 12., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1025/oj).

([2]) Vidjeti zajednički dopis: *Standardisation bodies must refrain from issuing social standards*, koji su 27. lipnja 2025. potpisali ETUC, Business Europe, SMEunited i SGI Europe.

([3]) Vidjeti zajednički dopis: *Standardisation bodies must refrain from issuing social standards*, koji su 27. lipnja 2025. potpisali ETUC, Business Europe, SMEunited i SGI Europe.

1.5. EGSO poziva na veću transparentnost i dostupnost unutar europskog normizacijskog sustava, uključujući bolji javni pristup usklađenim normama i jasnije informacije o sastavu i funkcioniranju tehničkih odbora. Time se mora osigurati transparentnost, financijska održivost sustava i zaštita prava intelektualnog vlasništva od strane europskih organizacija za normizaciju.

1.6. EGSO naglašava da stajališta EU-a u međunarodnim tijelima za normizaciju treba bolje koordinirati kako bi globalne norme ostale usklađene sa zakonodavstvom EU-a, ciljevima politika i visokim razinama zaštite.

1.7. EGSO poziva Europsku komisiju da, u skladu s Direktivom (EU) 2019/882 ([4]), osigura da osobe s invaliditetom mogu u potpunosti pristupiti aktivnostima europskih i nacionalnih tijela za normizaciju, uključujući postupke, materijale, prostore i informacijsko-komunikacijske sustave, pri čemu treba očuvati integritet i sastav Priloga III. Uredbi 1025/2012.

1.8. EGSO naglašava da europska normizacija mora ostati jedan od glavnih alata za poticanje jedinstvenog tržišta, industrijske konkurentnosti i otvorene strateške autonomije EU-a. Revizijom treba osigurati da sustav ostane fokusiran na industriju, ali da istovremeno pojednostavljenim postupcima, intenzivnijom izgradnjom kapaciteta i većom zastupljenošću u tehničkim odborima, osigura stvarno sudjelovanje socijalnih i društvenih dionika i MSP-ova. Norme su ključni alati za osiguravanje usklađenosti i ulaganje u rast i kao takve mogu pružiti izvanredne gospodarske prilike MSP-ovima i cijelom jedinstvenom tržištu.

2. **Kontekst mišljenja**

2.1. Ovim samoinicijativnim mišljenjem želi se proaktivno doprinijeti predstojećoj reviziji normizacijskog okvira EU-a koju je najavila Europska komisija, a čiji se zakonodavni prijedlog očekuje u trećem tromjesečju 2026. EGSO smatra da ta revizija dolazi upravo u trenutak kada je potrebno ojačati jedinstveno tržište i otvorenu stratešku autonomiju EU-a i pritom osigurati daljnju pouzdanost, transparentnost i uključivost normizacije kao tehničkog alata.

2.2. Normama bi se i dalje trebale podupirati europska konkurentnost i inovacije, naročito kad su posrijedi MSP-ovi, a one bi pritom trebale ostati u potpunosti usklađene s vrijednostima EU-a, pravnom stečevinom Unije i institucionalnim ustrojem socijalnog dijaloga. Istodobno bi se normama u području razvoja i primjene trebalo doprinijeti visokoj razini zaštite radnika, potrošača i okoliša.

2.3. Norme sve više oblikuju industrijsku konkurentnost, povećavaju otpornost europskih lanaca vrijednosti i utječu na organizaciju rada. S obzirom na njihov sve veći utjecaj na organizaciju rada, uvođenje digitalnih tehnologija i interakciju čovjeka i stroja, norme bi trebalo razvijati uzimajući u obzir njihove moguće učinke na radne uvjete, sigurnost i vještine radnika, zaštitu potrošača i okoliša kao i resurse i vještine MSP-ova.

2.4. U svojoj evaluaciji Uredbe (EU) br. 1025/2012 (SWD(2025) 170 final) Europska komisija naglašava da se, otkako je Uredba stupila na snagu, europsko normizacijsko okruženje znatno promijenilo. Promijenjen geopolitički kontekst, brz tehnološki razvoj povezan sa zelenom i digitalnom tranzicijom i potreba za poboljšanjem obrazovanja i vještina u području normizacije sa sobom su donijeli nove izazove. U tom kontekstu Europska komisija naglašava da se, kako bi se poduprlo otporno, zeleno i digitalno jedinstveno tržište i EU-u omogućilo da u postupcima normizacije ponovno preuzme globalno vodstvo, Uredbom mora u potpunosti iskoristiti strateški potencijal europskih normi. To podrazumijeva da se, kad je to primjereno, mora jačati sposobnost dionika koji zastupaju organizacije civilnog društva, sindikate i MSP-ove da stvarno sudjeluju u postupcima normizacije.

([4]) Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga (SL L 151, 7.6.2019., str. 70., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj).

3. **Opće napomene: izazovi europskog postupka normizacije**

3.1. Tijekom posljednja dva desetljeća nacionalni, europski i međunarodni normizacijski sustavi sve se više povezuju u jedinstveni ekosustav (nacionalnih, europskih i međunarodnih tijela za normizaciju). To je dovelo do promjena zbog kojih se europske norme danas češće iniciraju na međunarodnoj razini, što sa sobom donosi nove izazove, među ostalim iz aspekta strateške autonomije i koncepta „Proizvedeno u Europi”. Jačanjem europskog vodstva na međunarodnoj razini osigurat će se zaštita europskih interesa.

3.1.1. EGSO je utvrdio nekoliko strukturnih izazova na koje je potrebno odgovoriti kako bi se ojačalo jedinstveno tržište i poboljšala legitimnost i djelotvornost europskog normizacijskog sustava.

3.1.2. Pravodobnost i predvidljivost moraju se poboljšati smanjenjem kašnjenja u cijelom lancu, od zahtjeva Europske komisije do izrade, ocjenjivanja i objavljivanja, ali pritom treba očuvati sudjelovanje svih zainteresiranih strana, postizanje konsenzusa i tehničku kvalitetu. Brzina i prilagodljivost sustava mogli bi se povećati tako da se, prije početka rada na normizaciji, radno opterećenje uskladi s dostupnim resursima, uključujući stručne resurse i resurse tajništva. Trebalo bi razmotriti i mogućnost da se citiranje usklađenih normi ubrza uspostavom transparentnih i obvezujućih postupaka koji bi uključivali jasne rokove i kriterije za ocjenjivanje kao i tješnju razmjenu mišljenja između savjetnika za usklađene norme i tehničkih stručnjaka.

3.1.3. Treba osigurati pravnu i tehničku kvalitetu usklađenih normi kako bi one bile u potpunosti usklađene s mandatima i pravnim zahtjevima EU-a, čime bi se ograničila odbijanja, revizije i sudski sporovi. Zahtjevom u pogledu kvalitete ujedno treba osigurati da norme doprinose i osiguravanju visoke razine zaštite interesa dionika koje predstavljaju organizacije iz Priloga III.

3.1.4. Uključivost i uravnoteženo sudjelovanje i dalje su ključni. Stoga radi veće legitimnosti i primjenjivosti normi treba poticati sudjelovanje MSP-ova i društvenih dionika, uključujući sindikate, potrošače i interesne skupine u području okoliša, i u europskim i u nacionalnim tijelima za normizaciju.

3.1.5. S obzirom na relevantnost usklađenih i neusklađenih normi, treba osigurati transparentnost i dostupnost.

3.1.6. Kako bi se osigurala odgovornost i sposobnost reagiranja na političke prioritete, posebno u zelenom i digitalnom sektoru koji se brzo razvijaju, treba poboljšati mehanizme upravljanja i poticaje.

3.1.7. Posebnu pozornost treba posvetiti normama koje se odnose na nove tehnologije kao što su umjetna inteligencija, digitalne platforme i napredna automatizacija, koje mogu znatno promijeniti organizaciju rada i interakciju čovjeka i stroja.

3.1.8. Revizijom se mora zaštititi socijalni dijalog na europskoj i nacionalnoj razini. Standardima se ne smiju rješavati pitanja koja bi mogla biti pokrivena socijalnim dijalogom. Europski socijalni partneri u potpunosti se slažu s tim načelom, koje se temelji na Ugovorima EU-a ([5]).

4. **Predložene zakonodavne smjernice**

4.1. Uredbom 1025/2012 obuhvaćene su samo norme „koj[e] predstavlja[ju] potporu zakonodavstvu i politikama Unije”. Osim njih, postoje i neusklađene norme (nacionalne, europske i međunarodne), koje su izravno navedene u europskom zakonodavstvu, kao i nepoznat broj neusklađenih normi (nacionalnih, europskih i međunarodnih), koje su postale dio nacionalnih propisa. Te dvije skupine normi, koje dopunjuju jasno utvrđenu skupinu usklađenih normi, i dalje su uglavnom nepoznate. Slijedom toga, normizacija i norme mnogo više utječu na jedinstveno tržište nego što se trenutačno priznaje.

([5]) Vidjeti zajednički dopis: *Standardisation bodies must refrain from issuing social standards*, koji su 27. lipnja 2025. potpisali ETUC, Business Europe, SMEunited i SGI Europe.

4.2. Europska komisija stoga bi trebala razviti instrumente za procjenu učinka neusklađenih normi koje izrađuju tijela za normizaciju. Naime, te norme utječu na unutarnje tržište i oblikuju ponašanje poduzeća na njemu. Nadalje, u nekoliko pravnih akata EU-a upućuje se na neusklađene norme, a u nekim se slučajevima njihova primjena propisuje i kao obvezna.

4.3. EGSO podržava načelo prema kojem normizacija mora ostati tehničko pitanje jer smatra da se njome ne bi trebala uređivati pitanja koja pripadaju području socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja, kao što su radni uvjeti, prava radnika i upravljanje ljudskim resursima. Europska komisija trebala bi osmisliti smjernice za uvođenje izričitog načela nezadiranja kojima bi se pojasnilo da norme ni na koji način neće utjecati na ostvarivanje temeljnih prava priznatih u državama članicama i na razini Unije, ili na pravo na pregovaranje, sklapanje i izvršavanje kolektivnih ugovora, ili na bilo koje pitanje obuhvaćeno socijalnim dijalogom na razini EU-a i na nacionalnoj razini.

4.4. EGSO insistira na tome da dobrovoljna tehnička normizacija ne može i ne smije zadirati u područja koja su zakonom rezervirana za regulirane profesije. Točnije, tehnički standardi ne mogu regulirati rezervirane profesionalne djelatnosti, uvjete upisa, stručne vještine i etičke standarde, koji ostaju u isključivoj nadležnosti zakonodavca i koji su pokriveni propisima kojima se reguliraju profesije.

4.5. Za svaki zahtjev za normizaciju trebalo bi obavezno provesti *ex ante* procjenu opsega kako bi se utvrdio mogući rizik preklapanja s područjem socijalnog dijaloga, temeljnih prava i socijalnog zakonodavstva, kao i s područjima zakonom rezerviranima za regulirane profesije. U skladu s tim, u svakom zahtjevu za normizaciju trebalo bi navesti utječe li, i u kojoj mjeri, na ta područja. Ako se utvrde rizici, Europska komisija, tijela za normizaciju i njihovi tehnički odbori trebali bi dati prednost alternativnim instrumentima.

4.6. Europska i nacionalna tijela za normizaciju, kao i tehnički odbori osnovani u okviru njih, moraju osigurati uravnoteženo sudjelovanje organizacija potrošača i civilnog društva, interesnih skupina u području okoliša, sindikata i MSP-ova. Kako bi zajamčila smisleno sudjelovanje, tijela za normizaciju trebala bi u najvećoj mogućoj mjeri ukloniti financijske i administrativne prepreke i tako organizacijama civilnog društva, sindikatima i MSP-ovima omogućiti slobodan pristup aktivnostima normizacije i sudjelovanje u njima. Trebalo bi osigurati i pristupačnost za osobe s invaliditetom. Usto, tim bi organizacijama trebalo osigurati odgovarajuća financijska sredstva, programe za izgradnju kapaciteta i osposobljavanje u području normizacije kako bi se ojačalo njihovo stručno znanje na europskoj i nacionalnoj razini. U tu bi svrhu trebalo uvesti mehanizme kojima bi se naknade koje se plaćaju za sudjelovanje u tijelima za normizaciju preraspodjeljivale organizacijama iz Priloga III.

4.7. EGSO naglašava da europska normizacija mora ostati jedan od glavnih alata za poticanje jedinstvenog tržišta, industrijske konkurentnosti i otvorene strateške autonomije EU-a. Revizijom bi se putem pojednostavnjenih postupaka, jačanja kapaciteta i veće zastupljenosti u tehničkim odborima trebalo osigurati učinkovito sudjelovanje MSP-ova. Norme su ključni alati za osiguravanje usklađenosti i ulaganje u rast i kao takve mogu pružiti izvanredne gospodarske prilike MSP-ovima i cijelom jedinstvenom tržištu.

4.8. EGSO poziva na transparentne postupke normizacije. Europska i nacionalna tijela za normizaciju trebala bi sastav svojih tehničkih odbora objavljivati na svojim internetskim stranicama.

4.9. Zbog sve veće uloge normi neograničen i slobodan pristup postaje pitanje vladavine prava i transparentnosti. EGSO preporučuje da se osigura u najmanju ruku jednostavan i besplatan pristup normama, bez prepreka i u formatu koji omogućuje samo čitanje, i da se pojasne odgovornosti za osiguravanje javne dostupnosti. Istovremeno treba osigurati financijsku održivost tog sustava i zaštitu prava intelektualnog vlasništva.

4.10. EU bi trebao revidirati svoju međunarodnu strategiju za normizaciju, osobito u okviru Međunarodne organizacije za normizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC), i tako osigurati da međunarodne norme ne snižavaju razinu zaštite uspostavljenu okvirom EU-a u području sigurnosti, zdravlja i održivosti. To bi trebalo uključivati i osiguravanje usklađenosti međunarodnih normi s međunarodno priznatim standardima na tržištu rada i zaštitom sigurnosti i zdravlja radnika. EU bi isto tako trebao spriječiti da norme koje nisu u skladu s njegovim vrijednostima i zakonodavstvom uđu na jedinstveno tržište bez zaštitnih mjera. Kako bi se taj rizik smanjio, Uredbom bi trebalo propisati da se proizvod ili usluga može nuditi na unutarnjem tržištu samo ako je u skladu s normama koje su izradila, izglasala i objavila tijela za normizaciju koja djeluju u skladu s Uredbom EU-a o normizaciji.

5. **Smjernice za reviziju Uredbe 1025/2012**

5.1. EGSO naglašava da bi usklađene norme trebale služiti kao potpora za tehničku provedbu zakonodavstva, ali ne bi trebale postati regulatorni instrument. Usklađene norme ne smiju zamijeniti, slabiti ili zadirati u socijalno zakonodavstvo ili kolektivne ugovore. U skladu s tim, Europska komisija zahtjevom za donošenje jedne ili više europskih normi ne bi smjela zadirati u pravo na pregovaranje, sklapanje i izvršavanje kolektivnih ugovora ili u pravo na poduzimanje kolektivnih mjera i ne bi se smjela uplitati u pitanja koja su uređena socijalnim dijalogom na europskoj ili nacionalnoj razini.

5.2. Kako bi se osiguralo da usklađene norme ostanu tehničke naravi, u okviru svakog zahtjeva Europske komisije za donošenje usklađene norme trebalo bi procijeniti utječe l utječe li ona na socijalni dijalog, temeljna prava ili socijalno zakonodavstvo. Tu bi procjenu potom trebao preispitati odbor osnovan člankom 22. Uredbe (EU) 1025/2012. Odbor bi trebao obavijestiti organizacije iz Priloga III. i omogućiti im da dostave mišljenje o opsegu zahtjeva Europske komisije.

5.3. U ključnim područjima politika, npr. europskoj obrani, u kojima bi se regulativa trebala zaštititi od vanjskih utjecaja, a europska strateška autonomija strogo provoditi, Europska komisija mora moći razvijati zajedničke specifikacije umjesto da od europskih normizacijskih tijela traži europske norme. Europska komisija mora uključiti sve relevantne interesne skupine u izradu zajedničkih specifikacija

5.4. Kvaliteta bi i dalje trebala imati prednost pred brzinom. Iako se postupci moraju pojednostavniti digitalizacijom i boljim planiranjem, kraći rokovi ne smiju dovesti u pitanje temeljita razmatranja potrebna za izradu visokokvalitetnih normi usklađenih s politikama i vrijednostima EU-a. Stoga se brzinu ne bi smjelo promicati nauštrb uključivosti i konsenzusa. Nadalje, normama koje utječu na opremu na radnom mjestu, digitalne sustave ili interakciju čovjeka i stroja trebalo bi osigurati da su pitanja sigurnosti, zdravlja i ergonomije radnika u cijelosti uzeta u obzir već u fazi projektiranja.

5.5. Uključivost se mora smatrati uvjetom legitimnosti jer se njome osigurava uravnoteženo i odgovarajućim resursima poduprto sudjelovanje industrije, uključujući MSP-ove, organizacija potrošača i civilnog društva, interesnih skupina u području okoliša i sindikata. U skladu s tim, financijsku potporu organizacijama iz Priloga III. trebalo bi povećati, a njihovu ulogu osigurati i podupirati. Europske organizacije interesnih skupina ključan su čimbenik u sustavu i treba ih zaštititi kako bi se osigurao potreban demokratski sustav provjera i ravnoteža i promicale vrijednosti EU-a. Treba osigurati da međunarodne norme koje će biti preuzete kao europske nisu u suprotnosti s ciljevima EU-a i da se njima ne narušava politika i zakonodavstvo EU-a.

5.6. Kako bi se postigla djelotvorna uključivost i osigurala legitimnost normizacijskog sustava, trebalo bi izmijeniti članak 6. stavak 1. Uredbe („Pristup MSP-ova normama”) u kojem je trenutno popisan niz neobvezujućih mjera koje nacionalna tijela za normizaciju mogu poduzeti kako bi poduprla uključivost, pristup i učinkovito sudjelovanje MSP-ova u normizaciji na nacionalnoj razini. Međutim, u praksi je taj stavak u državama članicama doveo do nejednakih uvjeta za sudjelovanje MSP-ova. Postojeći popis mjera i sve njegove odredbe trebali bi postati obvezni i za MSP-ove i za organizacije potrošača, interesne skupine u području okoliša i sindikate. Osim toga, trebalo bi osigurati i podupirati ulogu tih kategorija interesnih skupina na europskoj razini, pri čemu bi trebalo iskoristiti ulogu organizacija iz Priloga III.

5.7. U skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije ([6]), EGSO preporučuje da se putem pristupačnog internetskog portala zajamči u najmanju ruku jednostavan i besplatan pristup normama, bez prepreka i u formatu koji omogućuje samo čitanje, i da se pojasne odgovornosti za osiguravanje javne dostupnosti, s tim da pritom treba osigurati financijsku održivost tog sustava i zaštitu prava intelektualnog vlasništva od strane europskih organizacija za normizaciju.

5.8. Normizacija bi trebala doprinijeti održivoj konkurentnosti i promicati inovacije, produktivnost i otpornost, a istodobno uključiti aspekte povezane sa sigurnošću, zdravljem i okolišem.

5.9. EGSO poziva na to da se u revidiranu uredbu uključi zahtjev da pri izradi, izglasavanju i objavljivanju normi koje postaju usklađene europske norme tijela za normizaciju moraju poštovati europske propise o normizaciji.

([6]) Sud Europske unije, C-588/21 P (Malamud); C-160/20; C-613/14 (James Elliott).

5.10. Praćenje i odgovornost trebalo bi povećati primjenom jasnih pokazatelja u pogledu rokova, kvalitete, uključivosti i učinka kao i, prema potrebi, korektivnih mehanizama. Mjere na nacionalnoj razini u tom smislu mogle bi se provesti izmjenom članka 6. stavka 3. Uredbe tako da se od nacionalnih tijela za normizaciju zahtijeva da prikupljaju i stavljaju na raspolaganje podatke o pristupu i sudjelovanju interesnih skupina u normizaciji na nacionalnoj razini.

Bruxelles, 29. travnja 2026.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Séamus BOLAND